

Bydgoszcz, 13 grudnia 2024 roku

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI
WZON. 431.4.4.2024

Pani
Magdalena Jańczak-Konopa
Przewodniczący
Powiatowego Zespołu
ds. Orzekania o Niepełnosprawności
w Mogilnie

Wystąpienie pokontrolne

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Bydgoszczy, na podstawie art. 6c. ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44) i rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 14 października 2023 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 2293), realizując w imieniu Wojewody Kujawsko-Pomorskiego obowiązek nadzoru nad zespołami do spraw orzekania o niepełnosprawności, przeprowadził zgodnie z przyjętym planem kontrolę problemową w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mogilnie.

Przedmiotem kontroli była prawidłowość realizacji zadań orzeczniczych oraz ocena organizacji pracy Zespołu i warunki procedury orzeczniczej.

W szczególności kontrola miała na celu ustalenie stanu faktycznego i ocenę działalności podmiotu kontrolowanego w zakresie prawidłowości stosowania procedury orzeczniczej przy kwalifikowaniu do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, ze szczególnym uwzględnieniem orzeczeń kwalifikujących do znacznego stopnia niepełnosprawności, ocenę zasadności przyznawania, jak i odmowy przyznania wskazań szczególnych, oraz zbadanie: prawidłowości i jednolitości stosowania przepisów, standardów oraz procedur postępowania w sprawach dotyczących orzekania o stopniu niepełnosprawności, zasadności i prawidłowości skierowań na badania specjalistyczne oraz wykorzystywania ich wyników w postępowaniu orzeczniczym. Kontrola miała także na celu ocenę warunków organizacyjnych i technicznych realizacji zadań orzeczniczych, z uwzględnieniem standardów dotyczących trybu powoływania członków Powiatowego Zespołu. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości kontrola miała

na celu ustalenie ich zakresu, przyczyn i skutków oraz osób za nie odpowiedzialnych, a także sformułowanie wniosków, uwag, zaleceń pokontrolnych zmierzających do usunięcia nieprawidłowości.

Kontrolą objęto 2023 r. do dnia kontroli, a w przypadku skierowań na badania specjalistyczne okres od 2021 roku do dnia kontroli.

Wyniki kontroli zostały przedstawione w protokole kontroli.

Poddając ocenie działalność zespołu w zakresie podlegającym kontroli, stwierdzono przypadki uchybień szczegółowo opisane w Protokole z kontroli problemowej. Działalność jednostki kontrolowanej oceniona została jako **pozytywna** z uchybieniami.

I. Wykaz uchybień.

1. W zakresie procedury orzeczniczej:

- a) w nielicznych przypadkach stwierdzono istnienie uzasadnionych wątpliwości co do zgodności orzeczenia ze stanem faktycznym lub że orzeczenie zostało wydane w sposób sprzeczny z przepisami dotyczącymi orzekania o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności;
- b) wady dokumentacji wewnętrznej, wytworzonej na posiedzeniach składów orzekających:
 - niekompletnie lub wadliwie wypełnione oceny stanu zdrowia sporządzane przez lekarzy-przewodniczących składów orzekających, 14 spraw na 45 badanych, co stanowi 31 % wadliwie sporządzonych ocen;
 - niekompletne oceny drugiego specjalisty, brak wyczerpującego opisu zależności od innych osób, lub/i niewłaściwe uzasadnienia proponowanych rozstrzygnięć, 35 sprawy na 45 badanych, co stanowi 78 % wadliwie sporządzonych ocen;
- c) wadliwie dobrany skład orzekający, 7 spraw opisanych w Protokole, co stanowi 15 % spośród badanych spraw;
- d) nieliczne uchybienia w zakresie braku skierowania na badanie specjalistyczne do Wojewódzkiego Zespołu.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mogilnie poza wskazanymi uchybieniami prawidłowo realizuje zadania z zakresu orzecznictwa. Nie stwierdzono przypadków naruszenia przepisów dotyczących terminowości mogących skutkować przewlekłością postępowań. Wnioski załatwiane są bezzwłocznie, zwykle w ciągu miesiąca, w uzasadnionych przypadkach osoby zainteresowane zawiadamiane były o niemożności załatwienia wniosku w terminie; w tych przypadkach termin nie był przesuwany na zbyt odległy dzień. Również orzeczenia o niepełnosprawności lub jej stopniu były doręczane terminowo. W Zespole prawidłowo stosowane są przepisy dotyczące orzekania w trybie szczególnym – bez obecności osoby wnioskującej o wydanie orzeczenia, zawieszania

postępowań, wezwań do uzupełniania braków formalnych podań oraz w zakresie niekompletnej dokumentacji medycznej.

Nie stwierdzono uzasadnionych skarg na działanie Zespołu w badanym okresie.

Współpraca Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mogilnie z organem nadzoru jest prawidłowa.

2. W zakresie warunków organizacyjnych i technicznych.

- a) Powiatowy Zespół spełnia kryteria zawarte w § 24 i § 25 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, dotyczące warunków technicznych pomieszczeń.
- b) Stwierdzono brak w zakresie specjalności lekarza powołanego w skład Zespołu i uprawnionego do wydania ocen stanu zdrowia. Zespół nie powołał **otolaryngologa**. Ponadto powołany okulista nie zasiadał w składach orzekających w kontrolowanym okresie. Braki skutkować mogą wadami w doborze składów orzekających.

II. Przyczyny i zakres stwierdzonych uchybień.

1. Brak uzasadnionych podstaw do orzeczenia stopnia niepełnosprawności lub orzeczenia o niepełnosprawności.

W toku postępowania o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności diagnozuje się wynikające z naruszonej sprawności organizmu ograniczenia: fizyczne, psychiczne, intelektualne i społeczne, uniemożliwiające osobom orzekanym uczestnictwo w różnych sferach życia, adekwatnie do ich wieku, płci, środowiska kulturowego, możliwości zatrudnienia. Zgodnie z obowiązującymi kryteriami i standardami lekarz przewodniczący składu orzekającego w ocenie stanu zdrowia zobligowany jest do wpisania fizycznych ograniczeń występujących w funkcjonowaniu osoby orzekanej, adekwatnie do rozpoznanej choroby zasadniczej i chorób współistniejących. Brak określenia przez specjalistę orzekającego ograniczeń wynikających ze stwierdzonych stanów chorobowych, bądź nie zgromadzenie w materiale dowodowym dokumentacji, przede wszystkim medycznej, która potwierdzałaby podjęte rozstrzygnięcie orzecznicze, skutkuje uzasadnionymi wątpliwościami co do zgodności orzeczenia ze stanem faktycznym lub, że orzeczenie zostało wydane zgodnie z przepisami dotyczącymi orzekania o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności.

W przypadku 5 orzeczeń stwierdzono taki stan rzeczy.

2. Wadliwy dobór członków składów orzekających.

Prawidłowe ustalenie decyzji orzeczniczej wymaga stosowania przepisów i standardów orzecznich, w tym kryteriów doboru członków składów orzekających, określonych w instrukcji Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Biura Pełnomocnika

Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych z dnia 29.10.2010 r., nr *BON-IV-5273-125-AP/10*. Obok wyznaczenia właściwego dla stwierdzonej choroby zasadniczej lekarza - przewodniczącego składu orzekającego, Przewodniczący Powiatowego Zespołu ma obowiązek wyznaczenia odpowiedniego drugiego specjalisty: psychologa, pedagoga, doradcy zawodowego lub pracownika socjalnego.

Przy doborze członków składów orzekających należy brać pod uwagę w szczególności chorobę zasadniczą osoby ubiegającej się o status osoby niepełnosprawnej, a także treść wniosku o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności. Szczegółowe przesłanki doboru drugiego specjalisty są w wyczerpujący sposób wyjaśnione w ww. instrukcji oraz rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności - § 33 pkt 3.

Powiatowy Zespół w 7 kontrolowanych sprawach naruszył zasady prawidłowego doboru lekarza orzekającego, co stanowi 15% badanej próby.

3. Wady dotyczące ocen stanu zdrowia i ocen specjalistycznych.

Sprawna i efektywna realizacja zadań orzeczniczych uzależniona jest w znacznym stopniu od organizacji pracy organu. W toku kontroli ustalono, że część protokołów i ocen nie zawiera prawidłowego uzasadnienia podejmowanych decyzji orzeczniczych, odpowiadającego rozstrzygnięciu końcowemu, nie określa zakresu i rodzaju ograniczeń spowodowanych naruszoną sprawnością organizmu wynikającą z choroby zasadniczej, bądź jest w inny sposób niekompletna. Uzasadnienia powinny zawierać podanie okoliczności oraz przyczyn zakwalifikowania do niepełnosprawności, stopnia niepełnosprawności lub odmowy zakwalifikowania z uwzględnieniem obowiązujących standardów orzeczniczych zapisanych w przepisach prawa. Oceny specjalistów członków składów orzekających muszą być:

a) od strony formalnej sporządzane w taki sposób, aby nie zawierały braków, które powodowałyby niemożność prawidłowego wyciągnięcia wniosków orzeczniczych, przy tym nie można pozostawiać niewypełnionych części ocen;

b) od strony jakościowej precyzyjne i obiektywne w opisie występowania dysfunkcji osoby orzekanej w samodzielnym funkcjonowaniu i pełnieniu ról społecznych, trafne merytorycznie w odniesieniu do treści sporządzanej oceny, kwalifikacji do stopnia niepełnosprawności lub niepełnosprawności lub odmowy takiej kwalifikacji.

Część ocen lekarskich oraz ocen drugich specjalistów w Powiatowym Zespole w Mogilnie jest wadliwa, zgodnie z opisem zawartym w Protokole z kontroli.

III. Wyniki ostatniej kontroli – porównanie.

Poprzednia kontrola problemowa, obejmująca zagadnienia zarówno formalno-prawne (w tym terminowość i organizację pracy zespołu) jak też merytoryczne, została przeprowadzona w 2020 r. Działalność jednostki oceniono jako pozytywną z uchybieniami.

Istotną kwestią przy ocenie działalności zespołów jest kontrola terminowości załatwiania spraw oraz prawidłowość stosowania przepisów prawa i standardów orzeczniczych. Przestrzeganie przepisów zapewnia skuteczne pod względem prawnym oraz niezwłoczne ustalanie statusu osobom niepełnosprawnym. Nie stwierdzono istotnych uchybień w zakresie terminowości działania. Nie stwierdzono wad orzeczeń skutkujących koniecznością ich derogacji z obrotu prawnego. Występowały natomiast wady w sporządzaniu ocen lekarskich i pozostałych specjalistów i dokumentowaniu ocen.

Aktualna kontrola wykazała podobny poziom funkcjonowania kontrolowanego zespołu; świadczą o niej wyniki zapisane w Protokole oraz niniejszym Wystąpieniu pokontrolnym. Przewlekłości postępowań, na każdym ich etapie. Nadal występują wady w zakresie dokumentowania posiedzeń składów orzekających przez ich członków oraz niewystarczający nadzór w tym zakresie.

IV. Skutki uchybień.

1. Ryzyko niepełności materiału dowodowego, mającego potwierdzać podjętą decyzję orzeczniczą.
2. Brak przejrzystości i kompletności dokumentacji narusza prawo obywatela do rzetelnej informacji o stanie jego sprawy.

V. Zalecenia pokontrolne.

W celu wyeliminowania stwierdzonych w wyniku kontroli uchybień i nieprawidłowości należy:

1. zapewnić udział w posiedzeniach składów orzekających specjalistów właściwych pod względem chorób zasadniczych oraz treści wniosku o wydanie orzeczenia – uwzględniając ujednolicone kryteria doboru składów orzekających,
2. zobowiązać lekarzy przewodniczących składów orzekających oraz drugich specjalistów do prawidłowego, kompletnego wypełniania dokumentacji orzeczniczej, oraz zgodnego z przepisami uzasadniania rozstrzygnięć;
3. przeprowadzać kontrole jakości sporządzanych protokołów i ocen;
4. prowadzić rejestr uchybień w zakresie sporządzania ocen przez członków PZON, z wyszczególnieniem: imię i nazwisko lekarza lub specjalisty, rodzaj uchybienia: merytoryczne (dot. standardów kwalifikowania do niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności), formalno-prawne (dot. stosowania właściwej pieczętki, podpisywania, staranności wypełniania oceny);

5. w sprawach nr PZ.8321.Z.19430.2023, PZ.8321.Z.19816.2023, PZ.8321.18557.2022, PZ.8321.18572.2022, PZ.8321.M.20080.2024 zespół kontrolny uznał, że zgromadzone w postępowaniu orzecznictwym dowody i dokumentacja medyczna są wątpliwe do wydania orzeczenia o przyznaniu osobie zainteresowanej określonego stopnia niepełnosprawności - należy ponownie dokonać kwalifikacji osoby orzekanej i w tym celu pilnie wznowić postępowanie, o ile termin ważności orzeczenia nie upłynął;
6. w terminie 1 miesiąca, od daty otrzymania niniejszego wystąpienia przeprowadzić indywidualne szkolenia dla specjalistów w Zespole, w oparciu o minima programowe zawarte w § 27 ust. 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności stopniu niepełnosprawności oraz w zakresie prawidłowego wypełniania ocen przez specjalistów. Podpisaną przez specjalistę imienną kartę szkolenia należy przesłać do Wojewódzkiego Zespołu w Bydgoszczy.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Bydgoszczy mocą § 16 ust. 5 rozporządzenia w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli, oczekuje od Przewodniczącego Powiatowego Zespołu, w terminie do dnia **31 stycznia 2025 roku**, przesłania informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, oraz o podjętych działaniach w celu ich realizacji lub przyczynach nie podjęcia takich działań.

Do wiadomości:

Pan Tomasz Krzesiński
Starosta Mogileński